

Tilskudd til spesielle miljøtiltak i jordbruket (SMIL)

TILTAKSSTRATEGIER 2020 – 2023 FOR LANDBRUKET I OS KOMMUNE

Behandlet av Os kommunestyre 30.01.2020

Innhold

BAKGRUNN	3
PROSESS.....	3
TILTAK OG BRUK AV MIDLER I PERIODEN 2015 – 2019.	4
MILJØUTFORDRINGER I OS KOMMUNE	5
Utfordringer for jordbrukets kulturlandskap og biologisk mangfold.	6
Utfordringer for kulturmiljøer og kulturminner	7
Utfordringer for tilgjengelighet og friluftsverdier	7
Utfordringer med avrenning til vann og klimautslipp til luft.....	8
Andre miljøutfordringer:.....	8
MÅL OG PRIORITERINGER FOR PERIODEN.....	9
Avrenning til vann og klimautslipp til luft.....	10
Kulturlandskap og biologisk mangfold:	11
Kulturminner og kulturmiljøer	12
Tilgjengelighet og friluftslivsverdier.....	13
Planleggings- og tilretteleggingstiltak:	13
Utmarksbeitebruk	14
RETNINGSLINJER FOR ÅRLIG TILTAKSBEHANDLING.....	15
SAMLET OVERSIKT OVER MÅL OG TILTAK FOR SMIL:.....	18

BAKGRUNN

I henhold til forskrift om tiltak til spesielle miljøtiltak i jordbruket, skal kommunen utarbeide lokale målsettinger og strategier for miljørelaterte prosjekter og tiltak innen jordbruket. Fylkesmannen i Innlandet har bedt kommunene utforme nye strategier for perioden 2020–2023. Dette er tredje gang tiltaksstrategiene rulleres, etter at det første gangen ble utarbeidet flerårige tiltaksstrategier i 2005. Tiltaksstrategiene skal ses i sammenheng med regionalt og nasjonalt miljøprogram. De regionale miljøprogrammene legger rammen for kommunenes prioriteringer i ny tiltaksstrategi. Næringsorganisasjonene skal være involvert i prosessen med å utforme strategiene. Tiltaksstrategiene vedtas av Os kommunestyre.

PROSESS

Ledere i bondelagene, bonde- og småbrukarlaget, produsentlaget og Sau og geit har blitt invitert til møter, der de har gitt innspill til strategiene. Videre har de mottatt forslag til nye tiltaksstrategier på høring. Fra administrasjonen har Berit Siksjø og Wenche Aas Myhren deltatt i arbeidet. Mål og tiltak i tidligere tiltaksstrategier er i hovedsak videreført.

Os Bondelag; Vegard Nyjordet Bekken
Dalsbygda Bondelag; Egil Ryen
Tufsingdalen Bondelag; Tine E. Nestvold
Os Bonde- og småbrukerlag; Tore Grue
Produsentlaget; Aina Eggen
Os Sau og Geit; Kjell Horten

Tiltaksstrategiene for perioden 2020 – 2023 vedtas av kommunestyret i Os.

Nasjonalt og regionalt miljøprogram (NMP og RMP) gir føringer for prioriteringer i de kommunale tiltaksstrategiene. Miljøutfordringene i RMP skal gjenspeiles i kommunens prioriteringer. Det skal legges vekt på tiltak som har konkret miljøeffekt. Viktige miljøtiltak som ikke er sammenfallende med RMP skal også vurderes. Tiltaksstrategiene er utformet slik at den tydeliggjør sammenhengen med de aktuelle miljøtemaene.

Tiltakene ses også i sammenheng med:

- Strategisk næringsplan for Os skal rulleres i løpet av 2020. Vi viser til gjeldene plan. Opprettholdelse av drift, aktiv setring og utmarksbeitebruk er momenter som er vektlagt. Økologisk drift i samsvar med nasjonale målsettinger.
- Beitebruksplan for Os. Omkring 70 % av utmarksarealene i kommunen er vegetasjonskartlagt. Beitebruksplan og vegetasjonskart er gode verktøy for styring av beitebruken.
- Områdeplan for Vangrøftdalen og Kjurrudalen, som Utvalgt kulturlandskap. Planen skal revideres i løpet av 2020. Søknader om SMIL-midler innenfor dette området vurderes i sammenheng med ordningen for Utvalgte kulturlandskap.
- Klima- og energiplan. Særlig sammenheng med tiltak tilknyttet klimavennlige driftsmetoder, samt bedre utnyttelse av husdyrgjødsel og bedre gjødselteknikk. Aktiv

bruk av utmarka bidrar også til en mer ekstensiv driftsmetode ved at flere fôrenheter høstes direkte fra utmarka.

- Røros Verdensarv og Circumferensen
- Forvaltningsplan for Vangrøftdalen og Kjurrudalen landskapsvernområde
- Kommunens arealplan
- Naturtypekartlegging
- Seterregistreringer i Os
- Byggeskikkveileder for seterområdene
- Seterliv og byggeskikk av Amund Spangen

Det har de siste årene blitt gjennomført en kartlegging av bygninger i seterområdene, som er presentert i kommunens kartløsning. Denne gir en god oversikt over antall setre i kommunen og bebyggelse tilknyttet seterområdene. Kulturminneplan er under utarbeidelse.

TILTAK OG BRUK AV MIDLER I PERIODEN 2015 – 2019.

I perioden har landbrukets faglag deltatt i to årlige møter, der bruk av SMIL-midler, tildeling og innspill til årlige prioriteringer har vært tema. Det har blitt innvilget i overkant av kr 500 000 per år til tiltak i vår kommune i løpet av perioden. Totalt er det i perioden 2015 - 2019 innvilget i overkant av 2,5 millioner kroner i tilskudd til SMIL-tiltak i Os kommune, med et samlet kostnadsoverslag på 8,8 millioner kroner. Dette gir en tilskuddsandel på 28 %. Grunnen til den lave tilskuddsandelen henger sammen med at det har vært flere store og kostnadskrevende prosjekt, hvor det også har vært samfinansiering med kulturminnefondet. Fylkesmannen har tildelt kr 390 000,- i SMIL-midler til kommunen i snitt per år. I tillegg kommer inndratte midler..

Hoveddelen av tilskuddsmidlene har gått til tiltak som ivaretar kulturminner og kulturmiljøer, der spesielle verneverdige bygninger og andre bygninger av historisk verdi har vært prioritert. Videre har midler gått til rydding av gammel kulturmark og tilgjengelighet og

opplevelser i kulturlandskapet. I samme periode har Os kommune fått tildelt ca. kr. 200 000 til dreneringstiltak per år. Av disse midlene er ca. 20 % blitt benyttet. Det har ikke blitt satt i gang tiltak i samsvar med målsettinger for forurensingstiltak. Det har heller ikke blitt tildelt midler til planleggings- og tilretteleggingstiltak i løpet av de siste fem årene.

Det er en stor bygningsmasse tilknyttet landbruket og særlig i seterområder og utmark. Dette henger sammen med betydelige fôrressurser i utmarka som har vært benyttet til beite og slått. Det er viktig å ivareta helheten i kulturlandskapet og fortsette å legge til rette for aktiv bruk av både fôrressurs og bygninger.

Informasjon om ordningene har blitt formidlet gjennom Landbruksnytt, pr e-post til aktive gårdbrukere i Os, og via kommunenes hjemmeside og facebook-sider.

MILJØUTFORDRINGER I OS KOMMUNE

Landbruket er en betydelig næring i Os kommune og har høy sysselsettingsandel, i underkant av 20 % sysselsatt i primærnæringene, beregnet ut fra antall årsverk. Mjølke- og kjøttproduksjon basert på grovfor er dominerende produksjoner. Bruken av utmarka med aktiv setring er fortsatt en betydelig ressurs for landbruket i kommunen, men antall driftsenheter går ned, størrelsen på driftsenhetene øker og driftsformene endres.

Vi viser til miljøtemaene i Nasjonalt og regionalt miljøprogram. Det er særlig tema knyttet til kulturlandskap, biologisk mangfold, kulturminner og kulturmiljøer, tilgjengelighet og friluftslivsverdier, avrenning til vann og utslipp til luft som er aktuelle for Os kommunes tiltaksstrategier.

Miljøtema	Mål i Nasjonalt miljøprogram
Kulturlandskap	Ta vare på og utvikle jordbrukets kulturlandskap
	Ta vare på variasjonen i jordbrukets verdifulle kulturlandskap
Biologisk mangfold	Ta vare på og skjøtte biologisk verdifulle arealer i jordbruket
	Bedre status for truede arter i jordbruket
	Øke bruk og vern av jordbrukets genetiske ressurser
Kulturminner og kulturmiljøer	Bedre tilstanden for kulturminner og kulturmiljø i jordbruket
Tilgjengelighet og friluftslivsverdier	Bedre allmennhetens tilgang til jordbrukslandskapet
Avrenning til vann	Ingen vannforekomster i jordbruksdominerte områder skal få dårligere tilstand
	Bedre tilstanden for de mest utsatte vannforekomstene i jordbruksdominerte områder
Plantevernmidler	Redusere helse og miljørisikoen ved bruk av plantevernmidler i jordbruket
Utslipp til luft	Redusere utslipp av ammoniakk fra jordbruket
	Redusere utslipp av klimagasser fra jordbruket
	Øke opptak av karbon i jord
Økologisk jordbruk	Stimulere til økologisk produksjon i tråd med etterspørselen i markedet

Figur 4: Miljøfaglig tema og mål i Nasjonalt miljøprogram

Os kommune har verdifulle kulturlandskap, særlig knyttet til seterområdene. Vangrøftdalen og Kjurrudalen med tilliggende seterområder (Nordervollia og Sætersjøen) er et nasjonalt utvalgt kulturlandskap. Vangrøftdalen og Kjurrudalen er også et landskapsvernområde. Hele Os kommune ligger innenfor Circumferensen til Røros Verdensarv.

Kulturlandskapet i vår kommune har vært preget av landbrukseiendommer med mye teigdeling og relativt små jordstykker. Det har vært stor aktivitet i utmarka og seterdalene, helt fram til vår tid. Det er pr i dag 34 aktive setre i kommunen, 30 av disse ligger innenfor det utvalgte kulturlandskapsområdet. Det er viktig å opprettholde aktiviteten og hindre gjengroing i seterområdene for å holde gode beiteressurser i hevd for framtida. I et klimaperspektiv er det også av betydning å holde beitelandskapet i fjellområdene åpne. Dette med tanke på albedoeffekt, dvs flatenes evne til å reflektere lys.

Vi har et landbruk med grasproduksjon og mye husdyr. Husdyrgjødsel er en ressurs, men den er også en miljøutfordring.

Utfordringer for jordbrukets kulturlandskap og biologisk mangfold.

- Færre aktive setre og redusert utmarksbeitebruk gjør at både utmarksarealer og innmark gror igjen i seterområdene. Enkelte arealer i bygdene er også truet av gjengroing på grunn av for lite beitedyr.
- 70 % av kommunens areal er vegetasjonskartlagt. Geologisk ligger store deler av kommunen innenfor Trondheimsfeltet med næringsrik grunn. Tidligere har det vært stor aktivitet i utmarka med både slått og beiting. Utmarksslåtter og naturbeitemark er truet av gjengroing og tap av biologisk mangfold. Det er også en utfordring å ivareta tradisjoner og kunnskap om tidligere tids bruk av arealene.
- Blåleddved er en hagebusk som er i ferd med å bre seg i utmarka nær bebyggelsen i bygdene, og som enkelte steder danner tett vegetasjon. Dersom denne brer seg videre, så vil den også kunne true seterområdenes kulturlandskap og det biologiske mangfoldet.

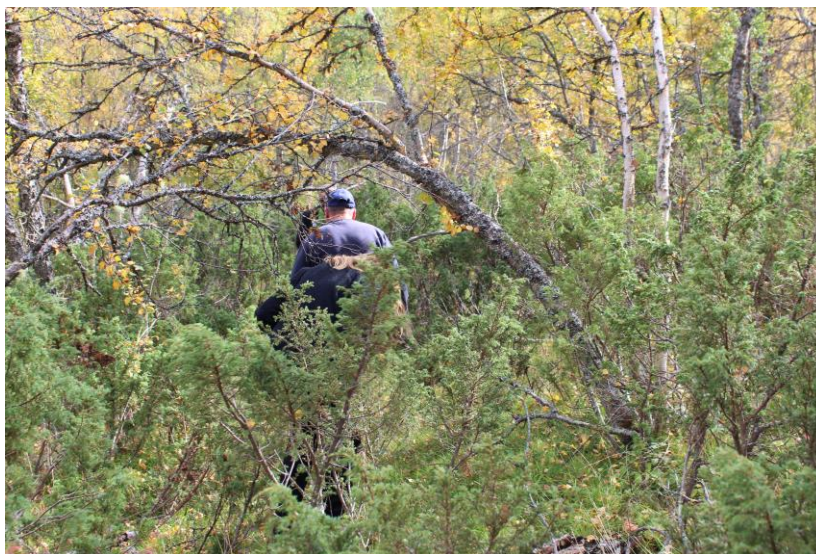

Utfordringer for kulturmiljøer og kulturminner

- Bygningsmassen knyttet til landbrukseiendommene er stor. Samtidig er vi i et område tilknyttet Røros Verdensarv og med nasjonalt viktige kulturlandskap. I Vangrøftdalen og Kjurrudalen med omkringliggende seterområder, er bygningsmassen spesielt stor. Her finner vi mange setre per gard, pga. tidligere vekselbruk av seterdalene. Det er krevende å holde bygningsmassen ved like. Levende seterdaler er avgjørende for å bidra til å opprettholde helheten i kulturmiljøet. Bygninger som ikke lenger er i bruk, og der eier har liten egennytte av bygget, er spesielt utsatt. Dette gjelder slik som løer, avkjøringer og gamle driftsbygninger.
- Seterhus, utmarksløer og eldre driftsbygninger krever mye og jevnlig vedlikehold for å framstå som positive kulturbærende elementer i landskapet, samtidig som de skal være funksjonelle for næringa.
- Det er en stor utfordring for landbruket å ta vare på denne bygningsmassen. Dette er påvirket av holdninger, interesse og ikke minst økonomi. Det er viktig at ulike forvaltningsnivåer, planstrategier og støtteordninger samordnes til det beste for å bidra til å ivareta bygninger og bygningsmiljø (f.eks. Røros Verdensarv og Circumferensen, Utvalgte kulturlandskap, kulturminneforvaltning, nasjonalparkforvaltning).

Utfordringer for tilgjengelighet og friluftsverdier

- Gjengroing og tilgjengelighet er generelt et problem og det er en utfordring å holde gamle ferdselsveier og stier åpne. Samtidig brukes utmarka aktivt og det er av betydning både for landbruket og den øvrige befolkning å tilrettelegge for økt framkommelighet i utmarka. Dette gjelder også tilgjengelighet langs elver og innsjøer.

Utfordringer med avrenning til vann og klimautslipp til luft

- Tap av næringsstoffer til vann gjennom erosjon og avrenning fra jordene. Forsumpa områder gir også økt utslipp av klimagasser til luft. Gjengroing av kanaler er et problem. Det er behov for opprensning og fornying av hydrotekniske anlegg. Vi ser også i Os et økt behov for drenering på grunn av stadig tyngre maskiner og redskap, og utfordringene øker i takt med andel leiejord. Investering for god jordstruktur vil bidra til god ressursutnyttelse, og særlig på arealer nær driftsenheten.
- Avrenning fra rundballelager. En stor andel av grovfôret lagres i rundballer. Rundballene lagres spredt langs jordekanter og i større oppsamlinger ved driftsbygningene. Noe lagres nær vassdrag. Det er særlig store lager uten oppsamling av pressaft som er en utfordring, men også mindre lager som ligger nær vassdrag.
- Avrenning fra fôringsplasser. Dette vil særlig gjelde storfe på utegang i vintersesongen.
- Store mengder husdyrgjødsel skal håndteres i en relativt kort vekstsesong. Kombinert med mange teiger og stor kjøreavstand vil det være en utfordring å utføre dette til riktig tid og med miljøvennlige metoder.

Andre miljøutfordringer:

- Stor andel leiejord, og dårlig arrondering både på eget og leid areal. Økt transport er en utfordring for miljøet og lønnsomheten til den enkelte gårdbruker.
- Det håndteres store mengder rundballeplast og noe av platen kommer på avveie.
- Rester av gamle hamnegjerder i utmark som ikke er tatt ned.
- Metallskrap, spillolje og annet avfall fra landbruket.

MÅL OG PRIORITERINGER FOR PERIODEN

Det er et overordna mål for kommunen å opprettholde et levende og livskraftig landbruk i Os som drives på en måte som ivaretar hensynet til både miljø og kulturlandskap. Landbruksnæringa i Os bør framstå med et åpent og velpleiet kulturlandskap, som bevarer biologisk mangfold og med bygninger som bærer preg av aktiv drift og godt vedlikehold.

En stor andel av SMIL-midlene har gått til kulturlandskapstiltak de senere årene. Det vil fortsatt være behov for midler til å ivareta kulturminner og kulturmiljøer. Omfanget av bygningsmassen er stor, og vi har områder med nasjonalt verdifulle kulturlandskap og hele Os kommune ligger innenfor circumferensen til Røros verdensarv.

For å dreie fokuset mot andre viktige miljøtema, vil det i denne perioden bli prioritert forurensningstiltak med avrenning til vassdrag og utslipp til luft. Det er særlig utfordringer med lagring og bruk av husdyrgjødsel. Ved å etablere flere satelittlager (eksterne lager) for husdyrgjødsel kan en legge til rette for å spre gjødsla på et gunstig tidspunkt og med bruk av slangespreder som gir mer miljøvennlig spredning av gjødsla. Det er også viktig å hindre avrenning til vassdrag. Basert på det kunnskapsgrunnlaget vi har, er det god miljømessig tilstand i vassdragene i Os kommune. Men de påvirkes av avrenning fra jordbruket og særlig fra husdyrgjødsel. Tiltak for god dreneringstilstand på dyrka jord vil bidra til å opprettholde god vannkvalitet.

Tiltak for å opprettholde kulturlandskapet i seterområdene og biologisk mangfold må også prioriteres høyt. Særlig tiltak for å bevare aktiv setring og beitebruk.

Overordnet prioritering av miljøtema:

- 1) Avrenning til vann og klimautslipp til luft**
- 2) Kulturlandskap og biologisk mangfold**
- 3) Kulturminner og kulturmiljøer**
- 4) Tilgjengelighet og friluftslivsverdier**

Nærmere beskrivelse av aktuelle satser beskrives i årlige retningslinjer.

Prioriteringen av bruken av kommunens tilskuddsmidler til ulike typer tiltak vil kunne variere noe fra år til år. Gode prosjekter og tiltak som samsvarer med ovennevnte prioriteringer og kommunens vedtatte målsettinger vil imidlertid ha gode muligheter for å få tildelt tilskuddsmidler.

BESKRIVELSE AV MÅL OG TILTAK FOR DE ULIKE MILJØTEMAENE

Avrenning til vann og klimautslipp til luft.

Mål:

Hindre eller redusere erosjon og avrenning av næringsstoffer fra dyrka areal (nitrogen og fosfor) og hindre eller redusere utslipp av klimagasser (karbondioksid, lystgass og metan).

Aktuelle tiltak:

- Avskjæringsgrøfter for å hindre sig i grunnen og hindre overflatevann i å renne inn på dyrka mark.
- Profilering av tidligere drenert myrjord. Tilskudd fra både dreneringstilskudd og SMIL kan vurderes. Samlet inntil kr 3000,- per dekar.
- Utbedring av hydrotekniske anlegg på gardsbruk, herunder spyling av grøfter.
- Gjenåpning av bekkelukkinger.
- Tiltak for å hindre avrenning fra fôringsplasser og lagringsplasser for rundballer.
- Etablering av eksterne gjødsellager for å tilrettelegge for miljøvennlig spredning av husdyrgjødsel. Inntil kr 50 000,- per gjødsellager. Anlegget må ligge i tilknytning til arealer søker disponerer, fortrinnsvis på eget areal, men ikke i tilknytning til gårdstun på egen driftsenhet.
- Dekke over eksisterende gjødsellager. Løsning av varig karakter som er tilpasset det aktuelle lageret.
- Tiltak for etablering, skjøtsel og/eller bevaring av kantvegetasjon langs elver, bekker og åpne kanaler.

Tilskudd til avskjæringsgrøfter, profilering og utbedring av hydrotekniske anlegg, kan vurderes som et supplement til tilskudd til drenering.

Annet:

- Innsamling av avfall, felles mottakspunkt
- Tiltak for redusert transport

Kulturlandskap og biologisk mangfold:**Mål:**

Bevare og øke beitebruken på innmark og i utmark, og opprettholde et fortsatt åpent kulturlandskap, med særlig fokus på seterområdene. Ivareta biologisk mangfold samt bidra til å opprettholde aktiv jordbruks- og seterdrift.

Aktuelle tiltak:

- Tiltak som bidrar til skjøtsel, økt beitebruk og opprettholdelse av aktiv setring.
- Rydding og istandsetting av biologisk verdifulle arealer. Gammel kulturmark og slåttelandskap (naturbeitemark, slåttemark og slåttemyr).
- Bekjempelse av Blåleddved for å forebygge at den brer seg til biologisk verdifulle områder.

Tilskudd til innkjøp av Nofence kan vurderes ved rydding og istandsetting av gammel kulturmark, for å sørge for tilstrekkelig beitetrykk. Antall enheter vurderes ut fra arealets størrelse og behov.

Kulturminner og kulturmiljøer

Mål:

Sette i stand og bevare viktige kulturminner og kulturmiljøer i inn- og utmark.

Ivareta og sette i stand karakteristiske bygninger og bygningsmiljøer i grendene/ bygdene og på setrene.

Aktuelle tiltak:

- Istandsetting og bevaring av freda, verneverdige eller særegne bygninger som driftsbygninger, stabbur, smier, kvernhus, avkjølinger, løer, seterhus m.m. (utvendig).
- Tiltak for å opprettholde aktiv seterdrift med melkeproduksjon, eks tilskudd til seterfjøs. Seterfjøs kan støttes med inntil 100 000,- fra SMIL-midler (maks 200 000,- fra Utvalgte kulturlandskapsmidler og SMIL til sammen).
- Istandsetting og bevaring av gamle gjerdertyper (steingjerder, einer).
- Tiltak for å bevare helhetlige miljøer knyttet til utmarksslåtter (løer/buer og slåtteareal).

Tiltakene prioriteres i sammenheng med andre ordninger for tilskudd. Eks Utvalgte kulturlandskap, kulturminnefond, fylkeskommunale midler.

Tilgjengelighet og friluftslivsverdier

Mål:

Bedre allmennhetens tilgjengelighet i kulturlandskap gjennom utbedring av gamle veier og stier, spesielt i seterområdene og langs vassdrag.

Aktuelle tiltak:

- Rydding og merking av gamle seterveier, ferdselsveier, turstier, samt oppsetting av infotavler.
- Rydding og tilgjengelighet til sjøer, elver og vassdrag i kulturlandskapet.

Planleggings- og tilretteleggingstiltak:

Mål:

Bidra til mer helhetlige miljøprosjekter og være med på å skape lokalt engasjement
Prosjektene skal føre fram til en plan for gjennomføring av konkrete tiltak innenfor de ulike miljøtemaene.

Eksempler på planleggings- og tilretteleggingstiltak:

- Registrering av utviklingsmuligheter og økt næringsmessig utnyttelse i beite- og seterområder.
- Registrering av ulike kulturminner i innmark og utmark.
- Felles aksjoner for innsamling av landbruksplast.
- Planleggingsprosjekter, teknisk planlegging, også hos enkeltsøkere, ved større prosjekter.

Utmarksbeitebruk

Fra og med 2020 er det kommunen som får forvaltningsansvaret for tilskudd til tiltak i beiteområder. Som et grunnlag for tildeling av midler til tiltak i beiteområder tar vi inn et avsnitt om utfordringer, mål og tiltak knyttet til utmarksbeitebruken. Tilskudd til tiltak i beiteområder skal finansiere tiltak i utmarka og brukes ikke til samme type tiltak som SMIL-ordningen. Vi viser også til kommunens beitebruksplan med tiltaksoversikt.

Grovt regnet hentes, pr i dag, ca 1,25 millioner fôrenheter i utmarka i Os kommune. Beregnet ut fra ca 9 500 småfe (1 fôrenhet per dag i 90 dager) og 1600 storfe (5 fôrenheter per dag i 50 dager). Dette er miljøvennlig høsting av fôrenheter. Dersom disse fôrenhetene må erstattes med bruk av fôr produsert på innmark, vil det kreve mellom 3500 – 4000 dekar fulldyrka areal (300 -350 Fem/daa).

Mesteparten av kommunens beiteområder er vegetasjonskartlagt og vi har beitekart for sau og storfe. Beitene er av svært god kvalitet. Det er viktig å opprettholde og styrke beitebruken for å opprettholde god kvalitet på beitene, for å holde kulturlandskapet åpent og for å utnytte ressursene på en miljøvennlig måte. Ved å hindre gjengroing vil vi også bidra til bedre lysrefleksjon fra åpne flater (albedoeffekt).

Det blir stadig færre beitebrukere. Det er store utfordringer knyttet til bedre utnyttelse av utmarksbeitet gjennom organisering og holdningsskapende arbeid samt gjerdehold, for å holde dyr borte fra hytte- og villaområder og langs trafikkert vei. Utfordringer knyttet til rovviltforvaltninga medfører også en reell fare for redusert utmarksbeiting og økt gjengroing.

Gjennom ordningen for tilskudd til tiltak i beiteområder, bør elektroniske gjerdeløsninger, slik som Nofence, kunne vurderes om et alternativ til faste gjerdar, eller i kombinasjon med sperregjerdar.

Mål:

Opprettholde og helst øke bruken av utmarksbeitene og bidra til god organisering av beitebruken.

Aktuelle tiltak:

- Planlegging av beitebruk/beiteområder – avklaring av rettighetsforhold, avtaler om inngjerdning, organisering mv.
- Tekniske installasjoner som sperregjerdar, sanketrøer, ferister, saltsteinsautomater
- Elektronisk gjerde- og overvåkningsutstyr, radiobjeller, droner o.l.

RETNINGSLINJER FOR ÅRLIG SØKNADSBEHANDLING

Dette er retningslinjer for årlig søknadsbehandling. Det vises for øvrig til *”Forskrift om tilskudd til spesielle miljøtiltak i jordbruket”*, fastsatt av Landbruksdepartementet 4.2.2004 med hjemmel i lov av 12. mai 1995 nr. 23 (jordlova) § 3 og § 18.

Tilskudd etter denne forskriften skal gis til tiltak som går ut over det som kan forventes som en del av den vanlige jordbruksdriften.

Meldefrist:

Kommunen skal sende inn budsjett over behov for tilskuddsmidler for kommende år. Søkerne oppfordres til å melde inn aktuelle tiltak innen 15. oktober året før.

Søknadsfrist:

En årlig søknadsfrist – 1. mai, deretter løpende behandling av saker dersom det er midler tilgjengelig.

Krav til søknaden:

Søknaden leveres elektronisk via Altinn og behandles i AGROS saksbehandlersystem. Skjema finnes på landbruksdirektoratets nettside: www.landbruksdirektoratet under. Her finnes også henvisninger til regelverk og mer informasjon om ordningen.

Søknaden skal inneholde opplysninger om:

- Formålet med tiltaket/tiltakene.
- Planer: tiltakets omfang, framdriftsplan, arbeidsbeskrivelse, tegninger m.m.
- Kartfestet oversikt over miljøverdiene på landbrukseiendommen (tidligere miljøplan trinn 2).
- Spesifisert kostnadsoverslag og finansieringsplan

Annen informasjon:

- Søker må kunne dokumentere gjødselplan, sprøytejournal og kart over alle skifter som disponeres, dvs. at vilkårene i §§ 2, 3 og 4 i forskrift om produksjonstilskudd og avløsertilskudd i jordbruket er oppfylt.
- Eventuelt fotografier som viser arealer, bygninger og/eller elementer det søkes tilskudd for.
- Skriftlig godkjenning/avtale fra landbrukseiendommens eier, dersom det er en annen enn søker.
- Leiekontrakter, dersom jorda er bortleid.
- Skriftlig avtale om gjennomføring av fellestiltak.

Kriterier for vurdering av søknader:

- konkrete tiltak som bidrar til god måloppnåelse innenfor de ulike miljøtemaene.
- vernestatus for bygninger og naturområder samt langsiktighet, plan for vedlikehold og framtidig effekt.
- tiltak som begrenser forurensing til luft og vassdrag.
- tiltak som ses i sammenheng næringsinteresser og verdiskapning.
- tiltak som er viktige for kulturlandskapet og som ses i sammenheng med aktiv bruk (eks beiting og setring)
- tiltak som kommer allmennheten til gode
- tiltak som ligger innenfor et prioritert geografisk område (kan fastsettes årlig)
- for bygningstiltak gis det tilskudd til utvendige tiltak eller nødvendige tiltak i bærende konstruksjoner
- for øvrig tiltak som ligger innenfor forskriften

Vilkår:

I vedtak kan det settes vilkår i samsvar med forskriftens bestemmelser og tiltaksstrategienes formål. Det kan også settes vilkår i henhold til andre lover og forskrifter som tiltaket kommer inn under.

Tilskuddssatser:

Kulturlandskapstiltak:

Inntil 50 % av godkjent kostnadsoverslag. Inntil 70 % for fellestiltak og tiltak som kommer allmennheten til gode.

Forurensningstiltak:

Inntil 50 % av godkjent kostnadsoverslag.

Planleggings- og tilretteleggingstiltak:

Inntil 100 % av godkjent kostnadsoverslag

Dersom det er mulig, vil det være en fordel å finansiere et tiltak ved hjelp av flere ulike aktuelle finansieringsordninger, private eller offentlige for å oppnå økt effekt av midlene.

Det legges opp til årlig evaluering av bruken av midlene. Detaljerte retningslinjer med oversikt over prioriterte satsingsområder, tilskuddssatser og aktuelle priser for egeninnsats mv. utarbeides årlig i samarbeid med næringa.

Arbeidsfrist.

Det gis 3 års arbeidsfrist. Kommunen kan, etter søknad forlenge arbeidsfristen, men ikke utover 5 år fra tilskuddet ble innvilget.

Utbetaling:

Det kan foretas delutbetaling i henhold til framdrift, for inntil 75 % av bevilget tilskudd.

Søkeren må levere skriftlig anmodning om utbetaling før kommunen kan anvisse utbetaling.

Regnskapsoversikt og rapport for hvordan tiltaket er utført må leveres før sluttutbetaling.

Det settes vilkår for utbetaling av tilskudd avhengig av type tiltak.

SAMLET OVERSIKT OVER MÅL OG TILTAK FOR SMIL:

Miljøtema (prioritet)	Mål	Tiltak -SMIL
Utslipp til vann og luft(1)	<i>Hindre eller redusere erosjon og avrenning av næringsstoffer fra dyrka areal (nitrogen og fosfor) og hindre eller redusere utslipp av klimagasser (karbondioksyd, lystgass og metan.</i>	• Avskjæringsgrøfter • Utbedring av hydrotekniske anlegg på gardsbruk, herunder spyling av grøfter • Profilering av tidligere drenert myrjord. Tilskudd fra både dreneringstilskudd og SMIL kan vurderes. Samlet inntil kr 3000,- per dekar. • Gjenåpning av bekkelukkinger. • Tiltak for å hindre avrenning fra fôringsplasser og lagringsplasser for rundballer. • Eksterne. Inntil kr 50 000,- per gjødsellager. • Dekke over eksisterende gjødsellager. • Tiltak for etablering, skjøtsel og/eller bevaring av kantvegetasjon langs elver, bekker og åpne kanaler
Kulturlandskap og biologisk mangfold (2)	<i>Bevare og øke beitebruken på innmark og i utmark, og opprettholde et fortsatt åpent kulturlandskap, med særlig fokus på seterområdene.. Ivareta biologisk mangfold samt bidra til å opprettholde aktiv jordbruks- og seterdrift.</i>	• Tiltak som bidrar til skjøtsel, økt beitebruk og opprettholdelse av aktiv setring. • Rydding og istandsetting av biologisk verdifulle arealer som gammel kulturmark og slåttelandskap (naturbeitemark, slåttemark og slåttemyr). • Bekjempelse av Blåeddvad for å forebygge at den brer seg til biologisk verdifulle områder.
Kulturminner og kulturmiljøer (3)	<i>Sette i stand og bevare viktige kulturminner og kulturmiljøer i inn- og utmark Ivareta og sette i stand karakteristiske bygninger og bygningsmiljøer i grendene/bygdene og på setrene.</i>	• Istandsetting og bevaring av freda, verneverdige eller særegne bygninger som driftsbygninger, stabbur, smier, kvernhus, avkjølinger, løer, seterhus m.m. (utvendig). • Tiltak for å opprettholde aktiv seterdrift med melkeproduksjon. Seterfjøs kan støttes med inntil 100 000,- fra SMIL-midler (maks 200 000,- fra Utvalgte kulturlandskapsmidler og SMIL til sammen). • Istandsetting og bevaring av steingjerder. • Tiltak for å bevare helhetlige miljøer knyttet til utmarksslåtter.
Tilgjengelighet og friluftsverdier (4)	<i>Bedre allmennhetens tilgjengelighet i kulturlandskap gjennom utbedring av gamle veier og stier, spesielt i seterområdene og langs vassdrag.</i>	• Rydding og merking av gamle seterveier, ferdselsveier, turstier, samt oppsetting av infotavler. • Rydding og tilgjengelighet til sjøer, elver og vassdrag i kulturlandskapet.